

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ivamáí?

Ein spurningur, ella tíðindi, so ring til okkara. Vit eru til reiðar!

tíðindablaðið
sosialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrirkum og einstaklingum í lýsingasurningum. Hetta verður gjørt uttan meirkostnað fyri lýsaran.

Tey kanna hvørja grind

Síðan einaferð í summar hefur eitt lið av hvalagranskarum verið at sæð í hvørjum grindadrápi. Fyrstu ferð var í gøtu-grindini, tá tey vórðu mistikin fyri at vera um-hvorvisfólk.

Men hvalagranskararnir leggja seg ikki út í spurningin, um grindahvalurin skal friðast. Ørindi teirra eru at kanna hvalir fyri at fáa meira at vita um liv-ferðina hjá hvalinum.

Hvalagranskararnir eru ein dani, fyra onglendingar, tvey fronsk fólk, Dorete Bloch Danielsen av Náttúrugripasavnninum og hjálparmaður teirra Rógvi Mouritsen.

Hetta er ein altjóða kanning, ið verður figgjað úr Fraklandi, Danmark, Onglandi og úr Føroyum. Føroyski parturin er at rinda fyri ferðir, innivist, nakað í sambandi við viðgerðina av granskingarur-slitinum og annað.

Orsökini til at henda kanning verður gjørd í Føroyum er, at Føroyar

eru eitt av teimum fáu stoðunum í heiminum, at til ber at gera slíka kanning. Flestu londini hava friðað hvalirnar. Hesir granskararnir skulu ikki kanna, hvussu til stendur við grindahvalastovninum, tí tað er longu prógv-að, at grindahvalurin ikki er ovurveiddur, sigur Dorete Bloch.

Kanna alt

Men so er eisini alt sagt um, hvat tey ikki kanna. Tá vit tosaðu við Dorete Bloch fyrr í vikuni, høvdu tey verið í fimm grindum higartil í ár við tilsamans 576 hvalum. 1. oktober fara hvalagranskararnir avstað. Ein teirra verður tó eftir og skal verða við til at kanna vetrargrindir-nar. Næsta ár fara somu hvalagranskarar sum nú at endurtaka hesa kanningina, ið eisini verður út-bygd.

Dorete Bloch sigur, at tey verða ógvuliga væl mottikin, tá tey koma í grind. Fólk eru ógvuliga

beinasom. Fyrsta grindin var eitt undantak. Allir grindafólk og allir sýslumenn vita um kanningina, og tá tey eru í grind, hava tey frámerki, ið boðar frá, hvørji tey eru.

Tey hava havt úr at gera í seinastuni, tí grindirnar hava verið so tættar. Men tey bera skjótt at og eru altíð til reiðar at leypa av-stað, tá grindaboð eru.

Tað er ikki altíð, tey náa fram til sjálvt drápið. Og onkuntið koma tey í seinastu løtu, sum t.d. í sandsgrindini, tá tey við tyrluni lendu á sandinum og lupu beint í grindina. Men tey royna, tá tað ber til, at koma til drápið, tí nakrar blóðroyndir skulu takast av hvalinum bein-anvegin. Hesar blóðroyndir skulu visa, hvussu hvalir-nir í bólkinum eru skyldir hvør við annan.

Egna merking

Hvalagranskararnir hava sína egnu merking til hvalirnar. Hver hvalur verður merktur. Longdin á hvalinum verður mátad, og kynið verður staðfest. Út frá teimum almennu tølunum fáa tey skinnatal og hvalatal í hvørjari grind.

Harumframt taka tey so nógvar royndir og gera so nógvar mætingar sum gjørligt. Undirkaftarnar á øllum hvalinum taka tey hvørja ferð, fyri at kanna aldurin. Úr nøkrum hvalum taka tey magan fyri at fáa meira at vita um, hvat hvalur etur. Tey kanna snultarar bæði inn-an og uttan á hvalinum. Eisini kanna tey kynsgøgnini fyri at vita, nær hvalirnar verða kynsbunir og hvussu nógvar hvalpar honirnar hava lagt.

Alt verður kannað, tvøst, spik, nýra, livur, hjarta, lungu o.s.fr., eitt nú fyri kyksilvurinnihald. Hevur honin fostur, verða somu royndir gjørdar av fostrinum. Tá hetta skal gerast, motta tey oftani tí forðing, at bornini fara við fostrinum, og tað ger ar-beiðið torført, sigur Dorete Bloch.

Í seks stoðum eftir longdini máta tey, hvussu stórir hvalirnar er í um-máls. Hetta verður gjørt á nokrum hvalum. Spika-

Teir fimm hvalirnar, ið hvalagranskararnir tóku heim við sær úr sandsgrindini, vórðu skornir upp í túninum á Debesartroð. Alt varð kannað og vígað. Einkin fór til spillis. Tað, sum ikki varð tikið frá til kanningar, heldur ikki. Starvsfólkini á stovnunum á Debesartroð finga eisini nokur kók.

tjúktin verður mátad í sney stoðum.

Við til Havnar

Er tað ein stór grind, taka tey nakrar hvalir við til Havnar. Úr sandsgrindini finga tey fimm hvalir, sum vórðu gjølla kann-aðir, spik, tvøst, kula, beinagrind, innvolir, mjólk, land og skarn, alt verður vígað og kannað.

Arbeiðið er nógv í sam-bandi við eina slíka kanning. Tá tey koma aftur úr

grindini, skulu øll amboðini gerast klár til næstu grind; sumt skal í frost, og sumt í formalin. Nakað av tilfarinum verður viðgjørt á Heilsufrøðiligu Starvs-stovuni og á Náttúru-gripasavnninum, annað fer til Onglands, fraklands og til Danmarkar.

Dorete Bloch letur væl at arbeiðinum. Tað er strævið, tá grind er dag um dag, men tey arbeiða øll skjótt og væl, og sam-starvið teirra millum

kundi ikki verið betri.

Dorete Bloch leggur aftrat, at hesir útlendingarnir avgjørt einki hava imóti grindadrápi. Og við hesum útlendsku eygleið-arunum finst neyvan betri reklama fyri Føroyar, um grindadrápin fara fram hampiliga, og alt verður væl upp tikið, heldur Dorete Bloch.

randi

Hjálparfólk vilja í pedagogfelagið

Hjálparfólk á bú- og dag-stovnunum halda tað ikki bera til í longdini ikki at søkja um limaskap í peda-gogfelagnum, sigur Ulla Klein Olsen, ein teirra, ið tók stig til fundin.

Tað er ymist, hvussu hjálparfólkini á stovnun-um verða lønt. Summa-tosaðu tey um annaðhvørt

at stovna eigið felag ella at fara upp í pedagogfelagið. Stórir meirluti var fyri at søkja um limaskap í peda-gogfelagnum, sigur Ulla Klein Olsen, ein teirra, ið tók stig til fundin.

Tað er ymist, hvussu hjálparfólkini á stovnun-um verða lønt. Summa-taðni fáa tey tímaløn,

onnur verða lønt eftir S&K-sáttmálanum. Men tey eru ikki limir nakra-staðni og hava tí ikki somu sømdir.

Føroya Pedagogfelag hevur aðalfund fyrst í oktober, og tá verður stóða tikið til, um hjálpar-fólkini skulu fáa limaskap.

randi